

ingediend op **1349** (2021-2022) – Nr. 2
10 oktober 2022 (2022-2023)

Verslag

namens de Commissie voor Leefmilieu,
Natuur, Ruimtelijke Ordening en Energie
uitgebracht door Tinne Rombouts

over het ontwerp van decreet

tot wijziging van artikel 10.2.3
van het decreet van 5 april 1995
houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid
en het decreet van 18 juli 2003
betreffende het integraal waterbeleid,
gecoördineerd op 15 juni 2018,
wat de sanering van afvalwater betreft

Documenten in het dossier:
1349 (2021-2022) – Nr. 1: Ontwerp van decreet

Samenstelling van de Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Energie:

Voorzitter: Gwenny De Vroe.

Vaste leden:

Inez De Coninck, Andries Gryffroy, Freya Perdaens, Jeroen Tiebout, Wilfried Vandaele;
Bart Claes, Leo Pieters, Sam Van Rooy;
Stijn De Roo, Tinne Rombouts;
Steven Coenegrachts, Gwenny De Vroe;
Staf Aerts, Mieke Schauvliege;
Bruno Tobback.

Plaatsvervangers:

Annick De Ridder, Marius Meremans, Joris Nachtergaele, Axel Ronse, Nadia Sminate;
Carmen Ryheul, Stefaan Sintobin, Wim Verheyden;
Robrecht Bothuyne, Brecht Warnez;
Bart Tommelein, Bart Van Hulle;
Johan Danen, Chris Steenwegen;
Hannes Anaf.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

INHOUD

1.	Toelichting	4
2.	Bespreking	6
2.1.	Tussenkomst van Tinne Rombouts	6
2.2.	Tussenkomst van Freya Perdaens	6
2.3.	Tussenkomst van Mieke Schauvliege	6
2.4.	Tussenkomst van Leo Pieters.....	6
2.5.	Tussenkomst van Gwenny de Vroe	7
2.6.	Antwoorden van minister Zuhail Demir	7
3.	Stemming	7

Bijlage: zie [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be

Op dinsdag 4 oktober 2022 besprak de Commissie voor Leefmilieu, Ruimtelijke Ordening en Energie het ontwerp van decreet tot wijziging van artikel 10.2.3 van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid en het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018, wat de sanering van afvalwater betreft. (*Parl.St.* VI.Parl. 2021-22, nr. 1349/1)

De presentatie die door minister Zuhal Demir werd getoond, is te vinden op de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be.

1. Toelichting

Minister *Zuhal Demir* licht de aanpassingen aan het decreet Integraal Waterbeleid toe. De voorgestelde wijzigingen aan dit omvangrijke decreet zijn de samenwerking tussen Vlaanderen en Aquafin en een uitbreiding van de toepassing van de Gaswet. De huidige beheersovereenkomst tussen de Aquafin en het Vlaamse Gewest dateert van 1993. De samenwerkingsovereenkomst is verouderd, log en bureaucratisch met veel administratieve rompslomp voor Aquafin en Vlaanderen. Ook lokale besturen ondervinden daar nadeel van. Het regeerakkoord schrijft een vereenvoudiging voor. Met dit ontwerp van decreet wordt het financieringssysteem van Aquafin omgevormd tot een resultaatgerichte, programmatorische en flexibele aanpak, met sterk vereenvoudigde procedures en meer responsabilisering in de taakverdeling met de Vlaamse Milieumaatschappij.

Aquafin krijgt heldere doelstellingen en criteria opgelegd. Die doelstellingen vormen de leidraad van het dagelijks beleid: zowel bij het plannen, uitvoeren als het financieren van de activiteiten en het in stand houden van de installaties. De Vlaamse Milieumaatschappij ziet daar nog steeds op toe, maar het is geen micro-management meer. De minister benadrukt dat Aquafin geen blanco cheque krijgt. De controlemechanismen van de Vlaamse Milieumaatschappij blijven, alleen worden niet elk punt en elke komma onder de loep genomen. Om dat in praktijk om te zetten, is een nieuwe samenwerkingsovereenkomst met Aquafin nodig. De eerste stap daarvoor is de actualisatie van het decretale kader. De Vlaamse Milieumaatschappij en Aquafin werkten intensief samen aan dit nieuwe samenwerkingsmodel.

In eerste instantie wordt het takenpakket van Aquafin geactualiseerd. Het gaat om drie opdrachten die Aquafin vandaag al doet, maar gelet op het toegenomen en alsmat toenemende belang ervan decretaal worden verankerd. In de beginjaren moest Aquafin uiteraard nog starten met de uitbouw van haar netwerk waardoor er logischerwijs weinig reden was om toen een uitgebreid renovatiebeleid uit te werken. Na meer dan dertig jaar treedt er natuurlijk wel slijtage op en is het belangrijk om de goede werking op te volgen en het assetmanagement gestructureerd aan te pakken. Aquafin doet dat uiteraard al langer dan vandaag, maar die verplichting wordt decretaal verankerd. Ten tweede wordt de monitoring verankerd. Het derde aspect, het Energiefonds, is bijzonder actueel. Met dit fonds voert Aquafin investeringen uit die leiden tot energiebesparing of -productie. De besparing die hiermee wordt gerealiseerd, wordt in het fonds gestort en opnieuw geïnvesteerd.

De decretale taken van algemeen belang zijn in feite de kerntaken van Aquafin. Praktisch worden ze geregeld in een langlopende samenwerkingsovereenkomst voor een periode van twintig jaar. Dit is noodzakelijk om de financiering van deze kerntaken niet in het gedrang te brengen. Aquafin gaat immers langlopende leningen aan om die investeringen te kunnen financieren. Een samenwerkingsovereenkomst verankert het duurzame karakter van de relatie Vlaanderen-Aquafin. Om in die twintig jaar te kunnen inspelen op nieuwe behoeften staat in het ontwerp dat de Vlaamse Regering via bijzondere overeenkomsten bijkomende taken aan

Aquafin kan opdragen. Uiteraard vallen die opdrachten binnen de kennis en expertise van Aquafin. De regering kan resultaatgericht aansturen door doelstellingen op te leggen.

Ook de focus van de aansturing wijzigt: niet langer concrete investeringsprojecten, maar doelstellingen, bijvoorbeeld afstemmen op investeringen van derden zoals Agentschap Wegen en Verkeer of De Vlaamse Waterweg, meewerken aan de uitvoering van de kaderrichtlijn Water, realiseren van energiebesparingen enzovoort. Het is aan Aquafin om te bepalen hoe zij de middelen inzet om die doelstellingen te bereiken. Bijgevolg is ook Aquafin verantwoordelijk als de doelstellingen niet worden gerealiseerd en zal daarvoor verantwoording moeten afleggen. Het bereiken van de doelstellingen zal door Vlaamse Milieumaatschappij opgevolgd worden via kritieke prestatie-indicatoren (KPI's). De Vlaamse Milieumaatschappij waakt dus over de doelstellingen en de inzet van belastinggeld door Aquafin. Het micromanagement, zijnde de controle op individuele investeringsdossiers, verdwijnt, en wordt vervangen door een toezicht op niveau van het bedrijf en de processen. Om de vinger aan de pols te houden wordt de uitvoering van de samenwerkingsovereenkomst om de vijf jaar grondig geëvalueerd door de Vlaamse Milieumaatschappij. De resultaten hiervan worden aan de Vlaamse Regering voorgelegd.

De belangrijkste wijziging is ongetwijfeld dat Aquafin zelf zal bepalen in welke projecten wordt geïnvesteerd. Vandaag wordt het investeringsprogramma vastgesteld door het Vlaamse Gewest en voorbereid door de Vlaamse Milieumaatschappij. De doelstellingen blijven dezelfde: een goede waterkwaliteit en een hoog ecologisch rendement van waterzuivering. De investeringen van bovengemeentelijke sanering worden gefinancierd via de waterfactuur. Het is dus belangrijk een stok achter de deur te hebben om te controleren of Aquafin het decreet en samenwerkingsovereenkomst naleeft. Daarom zal Aquafin het investeringsplan moeten voorleggen aan de Vlaamse Milieumaatschappij. Indien dat niet in orde is, kan de Vlaamse Milieumaatschappij het plan schorsen.

Autonomie gaat hand in hand met transparantie: goede informatiedoorstroming van Aquafin naar de Vlaamse Milieumaatschappij is dus essentieel. Via de opmaak van een ondernemingsplan zal Aquafin verduidelijken welke aanpak het op korte en middellange termijn hanteert om de doelstellingen te bereiken en hoe het de beschikbare middelen hiervoor zal inzetten. Het ondernemingsplan zal voorgelegd worden aan de Vlaamse Regering. Die zal, op advies van de Vlaamse Milieumaatschappij, al dan niet haar goedkeuring verlenen. Het ondernemingsplan wordt opgevolgd aan de hand van de jaarlijkse financiële rapportering van Aquafin aan de Vlaamse Milieumaatschappij. Daarin geeft Aquafin jaarlijks aan wat zij heeft gerealiseerd en wat niet, en waarom.

Kortom, niet langer micromanagement maar sturing op doelstellingen. Naast de investeringen die moeten leiden tot een goede waterkwaliteit heeft Aquafin ook de opdracht om dit alles te financieren. In het verleden sloot Aquafin hiervoor langlopende leningen af met diverse financiële instellingen. Om te vermijden dat deze lopende en toekomstige financiering in het gedrang komt, werd de wijze waarop Aquafin haar kosten factureert aan de drinkwatermaatschappijen, de wijze waarop de vergoeding van Aquafin wordt berekend en de autonomie die Aquafin heeft bij het afsluiten van leningen, niet gewijzigd.

Een tweede punt dat het ontwerp wijzigt, is de toepassing van de Gaswet. Die wordt uitgebreid. Aquafin kan van bij de start gebruikmaken van artikel 9 tot en met 16 van de Gaswet. Dat laat Aquafin toe om rioleringswerken die van openbaar nut worden verklaard ook uit te voeren op private, onbebouwde gronden die niet volledig omsloten zijn met een ondoordringbare muur of omheining. Die artikelen worden nu ook opengesteld voor gemeentelijke rioolbeheerders en drinkwatermaatschappijen. Dit zal een positieve impact hebben op de doorlooptijd van

projecten, want het kan het aanleggen en wijzigen van openbare waterdistributienetwerken en gemeentelijke rioleringen vereenvoudigen en versnellen doordat er minder onteigeningen nodig zullen zijn.

2. Bespreking

2.1. Tussenkost van Tinne Rombouts

Tinne Rombouts zegt de steun van cd&v voor dit ontwerp toe. Het is goed dat na dertig jaar procedures en controle gemoderniseerd worden. De nieuwe opvolg- en samenwerkingsprocedures moeten uiteraard onderworpen worden aan evaluatiemomenten en zo nodig bijgestuurd.

Ze vindt het voorts een goede zaak dat ook gemeenten kunnen gebruikmaken van de Gaswet en hoopt dat zo gemeentelijke rioleringsprojecten sneller vorderen. Welke acties plant de minister om andere vertragende factoren zoals een betere afstemming tussen verschillende administraties aan te pakken?

Nu stemmen gemeenten hun werken af op die van Aquafin. Als die binnen haar nieuwe bevoegdheid om een investeringsprogramma autonoom op te stellen, haar huidige plannen wijzigt, is het belangrijk dat ze daarvan op de hoogte gesteld worden. Hoe zullen gemeenten en andere rioolbeheerders op de hoogte gesteld worden van de nieuwe werkwijze? Hoe zullen ze op de hoogte gehouden worden over de geplande werken? Is er enige garantie dat Aquafin prioriteit geeft aan kwetsbare waterlopen of die met de grootste vuilvrachten en niet de eenvoudigere projecten met meer garantie op een goede uitkomst laat voorgaan?

2.2. Tussenkost van Freya Perdaens

Freya Perdaens beoordeelt dit ontwerp dat in het regeerakkoord gepland was, positief. Het werd tijd dat de procedures vereenvoudigd werden, dat Aquafin meer autonomie kreeg, dat resultaatgerichte aansturing ingevoerd wordt. Kritieke prestatie-indicatoren worden een hefboom voor goed milieubeheer en efficiënte kostenbesteding. Ze is ervan overtuigd dat naast de Vlaamse Milieumaatschappij en de Vlaamse Regering ook het Vlaams Parlement geregeld een stand van zaken zal krijgen.

2.3. Tussenkost van Mieke Schauvliege

Mieke Schauvliege zegt dat Groen elk initiatief dat zorgt voor snellere rioleringsprojecten zal steunen. De decreetwijziging is nodig om beter en sneller te werken en beter samen te werken. De Minaraad wijst er evenwel op dat het ontwerp er niet noodzakelijk voor zorgt dat de gemeentelijke rioolbeheerders worden geresponsabiliseerd en dat de rioleringswerken sneller gaan. Welke initiatieven komen er om ervoor te zorgen dat het wel gebeurt? In het overstortmeetnetwerk zijn bijkomende investeringen nodig. Als hevige regenval volgt op een periode van droogte, komt er immers heel wat vervuiling in de waterlopen. Aquafin heeft daar een rol in. Welke initiatieven zal het daarvoor nemen?

Nu artikel 6.1, 5°, van het Vrijstellingsbesluit van toepassing wordt op de rioolbeheerder, kan die ook bomen kappen zonder omgevingsvergunning. Bij het aanleggen van nutsleidingen sneuvelen er al heel wat bomen. Hoe zal de minister vermijden dat bomen vogelvrij worden?

2.4. Tussenkost van Leo Pieters

Leo Pieters vindt dat heel wat afhangt van wat de doelstellingen en kritieke prestatie-indicatoren precies inhouden. Hij vraagt de doelstellingen zo te maken dat Aquafin een waterloop volledig van bron tot monding afwerkt, inbegrepen de overstorten.

2.5. Tussenkost van Gwenny de Vroe

Gwenny De Vroe acht de grotere vrijheid en autonomie van Aquafin een goede zaak. Dat zal allicht ervoor zorgen dat een en ander sneller kan. Bij die vrijheid hoort natuurlijk ook extra verantwoordelijkheid. Een goed controlesysteem is nodig. Ze heeft begrepen dat Aquafin in eerste instantie zal functioneren met een zelfcontrolesysteem en dat het daarnaast rapporten zal opmaken. Zullen die publiek zijn? Krijgt het parlement er inzage in? Transparantie is wezenlijk, zeker daar Aquafin zal werken met de saneringsbijdrage. Hoe zal de minister zelf kunnen controleren en evalueren? Welke efficiëntiewinsten zullen er met de nieuwe werkwijze geboekt worden? Kan dat een positief effect hebben op de waterfactuur?

2.6. Antwoorden van minister Zuhal Demir

Minister *Zuhal Demir* legt uit dat Aquafin voortaan zelf projecten zal selecteren voor het investeringsplan en dus meer dan ooit rechtstreeks contact zal leggen met de rioolbeheerders en lokale besturen. De maatschappij wordt de matchmaker om de investeringsplannen van de verschillende betrokkenen te verzamelen, op elkaar af te stemmen om zo tot een optimaal investeringsplan te komen. Verwacht wordt dat deze afstemming een versnelling zal betekenen in het uitvoeren van de investeringsprojecten.

De minister zal de werking permanent evalueren, voorts is er natuurlijk de opvolging door de Vlaamse Milieumaatschappij. Die zal ook structureel strategisch overleg plegen met Aquafin. De werkwijze met doelstellingen wordt ook doorgetrokken naar de lokale besturen. De minister denkt zo de doorlooptijd met enkele maanden te kunnen inkorten, maar het werk is nog niet af.

Ook voor de overstorten krijgt Aquafin doelstellingen opgelegd, conform de afspraken in de stroomgebiedbeheerplannen. De bomen zijn uiteraard niet vogelvrij verklaard. Bij de procedure hoort immers een openbaar onderzoek. De verklaring van openbaar nut vergt daarenboven een omgevingsvergunning, waarin de bomen ook bekeken worden.

De garantie dat Aquafin de kwetsbare waterlopen gepast behandelt, is dat de doelstellingen gekoppeld zijn aan zowel Vlaams als Europees beleid. Daarbij kom nog de controle, maar ook de goedkeuringen van aspecten zoals het investeringsplan door de Vlaamse Milieumaatschappij. Die zal die goedkeuring niet verlenen als de plannen bijvoorbeeld niet conform de Europese Drinkwaterrichtlijn of aspecten van het Vlaamse beleid zijn.

3. Stemming

Ter stemming gelegd, worden artikel 1 tot en met 29 en het geheel van het ontwerp van decreet tot wijziging van artikel 10.2.3 van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid en het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018, wat de sanering van afvalwater betreft (*Parl.St.* VI.Parl. 2021-22, nr. 1349/1) unaniem aangenomen met 12 stemmen.

Gwenny DE VROE,
voorzitter

Tinne ROMBOUTS,
verslaggever